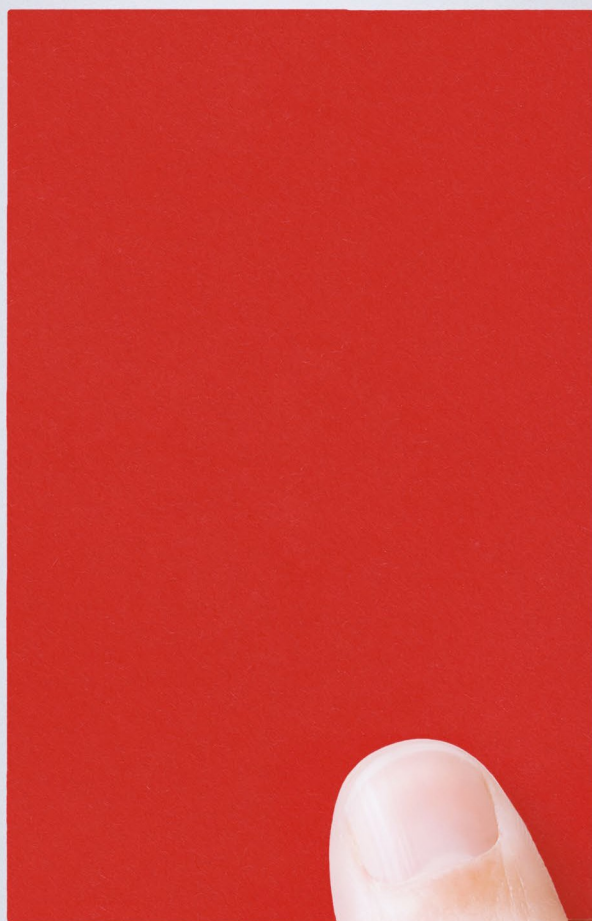

INTERNATIONAL
OLYMPIC
COMMITTEE

SMJERNICE ZA SPORTSKE ORGANIZACIJE U VEZI KAŽNJAVANJA MANIPULISANJA NA SPORTSKIM TAKMIČENJIMA

Sadržaj

Uvod	3.
Konvencija Savjeta Evrope o sprečavanju manipulisanja na sportskim takmičenjima	4.
Kodeks Olimpijskog pokreta o sprečavanju manipulisanja na sportskim takmičenjima	5.
Postupak za razvoj ovih smjernica i činioci koji utiču na visinu kazne	6.
Olakšavajuće okolnosti koje utiču na visinu kazne	7.
Otežavajuće okolnosti koje utiču na visinu kazne	8.
Kažnjavanje prekršaja koji se nalaze u Kodeksu Olimpijskog pokreta o sprečavanju manipulisanja na sportskim takmičenjima	9.
1. Kladenje	9
1.1. Konkretno olakšavajuće i otežavajuće okolnosti koje se obično uzimaju u obzir prilikom utvrđivanja odgovarajuće kazne	10
1.2. Prosječna kazna za prekršaj koji se odnosi na kladenje	11
1.3. Preporučena kazna za prekršaj koji se odnosi na kladenje	11
2. Manipulisanje na sportskim takmičenjima i koruptivno ponašanje	11
2.1. Konkretno olakšavajuće i otežavajuće okolnosti koje se obično uzimaju u obzir prilikom utvrđivanja odgovarajuće kazne	12
2.2. Prosječna kazna za manipulisanje na sportskim takmičenjima i koruptivno ponašanje	12
2.3. Preporučena kazna za manipulisanje na sportskim takmičenjima i koruptivno ponašanje	13
3. Insajderske informacije	13
3.1. Konkretno olakšavajuće i otežavajuće okolnosti koje se obično uzimaju u obzir prilikom utvrđivanja odgovarajuće kazne	14
3.2. Prosječna kazna za otkrivanje insajderskih informacija	14
3.3. Preporučena kazna za otkrivanje insajderskih informacija	14
4. Neprijavlivanje i nesaradnja	15
4.1. Konkretno olakšavajuće i otežavajuće okolnosti koje se obično uzimaju u obzir prilikom utvrđivanja odgovarajuće kazne	15
4.2. Prosječna kazna za neprijavlivanje i nesaradnju	15
4.3. Preporučena kazna za neprijavlivanje i nesaradnju	16
Zaključak	17

Uvod

Ove smjernice je sačinila jedinica Olimpijskog pokreta zadužena za sprečavanje manipulisanja na sportskim takmičenjima (jedinica OP) u cilju pružanja pomoći sportskim organizacijama, konkretno njihovim disciplinskim organima, prilikom donošenja odluka koje se odnose na izricanje kazni za kršenje [Kodeksa Olimpijskog pokreta o sprečavanju manipulisanja na sportskim takmičenjima](#).

Preporučene kazne, koje su navedene u ovim smjernicama, ni u kom slučaju ne treba shvatiti kao obaveznu standardizaciju kazni, već samo kao vodič za disciplinske organe međunarodnih i nacionalnih sportskih saveza, nacionalnih olimpijskih komiteta i drugih sportskih disciplinskih organa prilikom utvrđivanja proporcionalnih i dosljednih kazni, uz napomenu da ne smijemo da zaboravimo raznolikost pravnih sistema i pristupa koji postoje kod sportskih organizacija širom svijeta.

Manipulisanje na sportskim takmičenjima¹ predstavlja sve veći problem koji prijete da uništi integritet sporta. Proaktivno sprečavanje i programi podizanja svijesti u vezi manipulisanja na takmičenjima su od suštinskog značaja, a kada dođe do narušavanja sportskog integriteta, takva kršenja treba propisno istražiti i kazniti na odgovarajući način. Kazne koje se nameću u okviru sporta su daleko od toga da budu usaglašene između različitih organizacija. Učesnici sportskih takmičenja trebaju da znaju da će biti kažnjeni za svaki prekršaj koji se odnosi na manipulisanje na sportskim takmičenjima u skladu sa gore navedenim načelima i da su sve kazne zasnovane na dobrom razumijevanju manipulisanja na sportskim takmičenjima i uzimanju u obzir svih otežavajućih i olakšavajućih okolnosti. Pritom, moramo da uzmemo u obzir specifičnosti svakoga sporta, okolnosti kod svakog slučaja i implikacije koje data kazna ima po učesnika.

Iako je glavni cilj ovog dokumenta taj da osigura dosljednost i proporcionalnost kazni koje se odnose na manipulisanje na sportskim takmičenjima i klađenje, sistematsko, namjerno i flagrantno kršenje pravila koja se odnose na sport i klađenje mora da bude kažnjeno na odgovarajući način od strane disciplinskih organa i to može da zahtjeva strože kazne od onih koje su predstavljene u tekstu koji slijedi. Pored toga, ohrabrujemo uzajamno priznavanje kazni koje su izrekli krivični sudovi i različite organizacije u okviru istog sporta, kao i između različitih sportova². Učesnici, kojima je zabranjeno učestvovanje na nekom sportskom takmičenju, u okviru nekog sporta ili u nekoj državi ne bi trebali da mogu da izbjegnu ovakve kazne tako što će se jednostavno pojaviti na nekom drugom takmičenju, u nekom drugom sportu, u nekoj drugoj ulozi u okviru sporta ili u nekoj drugoj državi.

---

1 Manipulisanje na takmičenju je „*Namjerni dogovor, činjenje ili nečinjenje u cilju nezakonite izmjene rezultata ili toka sportskog takmičenja radi djelimičnog ili potpunog uklanjanja nepredvidljive prirode sportskog takmičenja u cilju pribavljanja nezakonite koristi za sebe ili za druge*“ (član 2.2 Kodeks OP).

2 Član 6 Kodeksa OP.

Konvencija Savjeta Evrope o sprečavanju manipulisanja na sportskim takmičenjima

---

[Konvencija Savjeta Evrope o sprečavanju manipulisanja na sportskim takmičenjima](#) je jedina konkretna međunarodna konvencija koja se bavi problematikom manipulisanja na sportskim takmičenjima. Cilj ove konvencije je da se bori protiv manipulisanja na sportskim takmičenjima radi zaštite integriteta sporta i sportske etike u skladu sa načelima autonomije sporta.

U ovom smislu, glavni ciljevi konvencije su: sprečavanje, otkrivanje i kažnjavanje nacionalnih ili nadnacionalnih manipulisanja na nacionalnim i međunarodnim sportskim takmičenjima, kao i promocija nacionalne i međunarodne saradnje u borbi protiv manipulisanja na sportskim takmičenjima između državnih organa i organizacija koje su uključene u sport i u sportsko klađenje. Ova konvencija je otvorena za potpisivanje 2014. godine i nju mogu da potpišu države članice Savjeta Evrope kao i one države koje nijesu članice pomenutog Savjeta.

Član 7, stav 3 Konvencije ohrabruje međunarodne sportske organizacije da „*da primjenjuju specifične, efikasne, proporcionalne i odvratajuće disciplinske sankcije i mjere za kršenje njihovih unutrašnjih pravila protiv manipulisanja na sportskim takmičenjima*“ i „*da obezbijedi uzajamno priznavanje i osnaživanje kazni nametnutih od strane drugih sportskih organizacija, prije svega u svojoj državi*“.

Član 7, stav 4 Konvencije napominje da odgovornost za manipulisanje na sportskim takmičenjima može da bude krivična, građanska i upravna i da takva odgovornost takođe uključuje disciplinske kazne koje izriču sportske organizacije.

Kodeks Olimpijskog pokreta o sprečavanju manipulisanja na sportskim takmičenjima

---

Odobren u decembru 2015. godine od strane MOK-ovog Izvršnog odbora [Kodeks Olimpijskog pokreta o sprečavanju manipulisanja na sportskim takmičenjima](#) (Kodeks OP) ima za cilj da uskladi pravila koja štite sve sportove i sva takmičenja od manipulisanja i da osigura da su sve definicije u skladu sa Konvencijom Savjeta Evrope o sprečavanju manipulisanja na sportskim takmičenjima. U skladu sa pravilom 1.4 Olimpijske povelje, sve sportske organizacije su obavezane Olimpijskom poveljom u smislu poštovanja ovog Kodeksa. Naročito, svi međunarodni savezi u okviru Olimpijskog pokreta moraju da usvoje i primjenjuju Kodeks OP (pravilo 25 ⁴), a tokom trajanja Olimpijskih igara, cjelokupni Olimpijski pokret mora da poštuje Kodeks OP (pravilo 43 ⁵).

Član 5 – kazne Kodeksa OP propisuje sljedeće:

- 5.1 Ukoliko se utvrdi da je došlo do kršenja pravila, nadležna sportska organizacija učesniku izriče odgovarajuću kaznu iz opsega mogućih kazni, koje mogu da variraju od upozorenja do doživotne zabrane.
- 5.2 Prilikom utvrđivanja odgovarajuće kazne, sportska organizacija uzima u obzir sve otežavajuće i olakšavajuće okolnosti i u pisanom obliku detaljno obrazlaže uticaj ovih okolnosti na konačno utvrđenu kaznu.
- 5.3 Ukoliko neki učesnik u značajnoj mjeri pomogne istrazi koja dovede do otkrivanja ili utvrđivanja prekršaja od strane drugog učesnika, to može da umanji kaznu izrečenu u skladu sa ovim Kodeksom.

Član 6 poziva na **uzajamno priznavanje** kazni između različitih sportskih organizacija:

- 6.1 Uz poštovanje prava na žalbu, svaka sportska organizacija će prihvatiti i poštovati bilo koju odluku koja je donesena u skladu sa ovim Kodeksom od strane bilo koje druge sportske organizacije.
- 6.2 Sve sportske organizacije će prihvatiti i poštovati odluku ili odluke koje donese bilo koje drugo sportsko tijelo ili nadležni sud koji nije sportska organizacija na način na koji je to definisano ovim Kodeksom.

---

⁴ Treći dio Olimpijske povelje: Međunarodni savezi, pravilo broj 25: Priznanje međunarodnih saveza (MS). *Radi razvoja i unapređenja Olimpijskog pokreta, MOK može da prizna kao MS i međunarodne nevladine organizacije koje upravljaju jednim ili više sportova na svjetskom nivou i obuhvataju organizacije, prepoznate od strane međunarodnih saveza, kao one koje upravljaju tim sportovima na nacionalnom nivou. Statut, praksa i djelovanje MS unutar Olimpijskog pokreta moraju da budu u skladu sa Olimpijskom poveljom, uključujući tu i usvajanje i primjenu Svjetskog kodeksa protiv dopinga, kao i Kodeksa Olimpijskog pokreta o sprečavanju manipulisanja na sportskim takmičenjima. Shodno prethodnom, svaki MS zadržava samostalnost i autonomiju u upravljanju svojim sportom.*

⁵ Peti dio Olimpijske povelje: Olimpijske igre, pravilo broj 43: Svjetski kodeks protiv dopinga i Kodeks Olimpijskog pokreta o sprečavanju manipulisanja na sportskim takmičenjima. *Poštovanje Svjetskog kodeksa protiv dopinga i Kodeksa Olimpijskog pokreta o sprečavanju manipulisanja na sportskim takmičenjima je obavezno za čitav Olimpijski pokret.*

Prepoznato je da sportske organizacije imaju nadležnost samo nad svojim učesnicima, onako kako je to definisano njihovim pravilima⁶, iako određene kazne, kao što je zabrana prisustvovanja takmičenjima, mogu da budu izrečene i pojedincima na koje sportska pravila ne moraju da se odnose. Pored toga, osim sportskih pravila, mogu se primjenjivati i konkretne odredbe krivičnog prava koje se odnose na gonjenje manipulisanja na sportskim takmičenjima, a koje podrazumijevaju širok spektar kazni, ali to nije predmet ove analize⁷.

Postupak za razvoj ovih smjernica i činioци koje utiču na visinu kazne

---

Kako bismo razvili ovi smjernice, sproveli smo sveobuhvatnu analizu slučajeva manipulisanja na sportskim takmičenjima, koji su se desili tokom prethodnih godina u okviru različitih sportova, a takođe smo napravili i zbirku javno dostupnih medijskih članaka (prije svega onih napisanih na engleskom jeziku) koji su se bavili kažnjavanjem manipulisanja na sportskim takmičenjima. Ovi članci obuhvataju i odluke Suda za sportsku arbitražu (CAS). Iako smo svjesni da zbirka članaka koji se bave kaznama izrečenim od strane sportskih organizacija predstavlja spisak koji se neprekidno mijenja, ovaj dokument pokušava da prepozna koje su to prosječne kazne koje se ovih dana izriču i da pruži preporuke koje se mogu koristiti u slučaju kršenja Kodeksa.

Postoji mnogo razloga zašto se prekršaji u vezi klađenja i manipulisanja na sportskim takmičenjima kažnjavaju na različite načine u okviru različitih sportova i država. Da li će neko sportsko upravno tijelo istražiti neki slučaj manipulisanja na sportskom takmičenju i da li će to na kraju dovesti do izricanja neke kazne može da zavisi od sljedećih činilaca i okolnosti:

- Specifičnosti i kulture predmetnog sporta:
  - timski sportovi naspram pojedinačnih sportova, specifičnosti igre i karakteristike koje se razlikuju među sportovima;
  - šta je manipulisanje, a šta taktika;
- Profil i broj prethodnih slučajeva u predmetnom sportu (broj kazni se može povećati zbog velikog broja kršenja);
- Ugled sporta i njegovi rizici;
- Percepcija ozbiljnosti pojave kršenja pravila, određivanje prioriteta, mogućnosti i kapaciteti za sprovođenje istrage;
- Postojanje pravila koja se odnose na manipulisanje na sportskim takmičenjima i sprovođenje Kodeksa OP;
- Postojanje programa za sprečavanje, informisanje i obrazovanje koji podižu svijest o pravilima;

⁶ Član 1.4 Kodeksa OP definiše učesnika kao sportistu, tim za podršku sportisti i zvaničnika.

⁷ Pogledajte [studiju MOK-a i Kancelarije UN za borbu protiv droge i kriminala o odredbama krivičnog prava koje propisuju gonjenje zbog manipulisanja na sportskim takmičenjima](#).

- Okviri za prijavljivanje sumnji ili slučajeva manipulisanja na sportskim takmičenjima;
- Nivo takmičenja i stepen javne pažnje u odnosu na taj sport;
- Značaj i status predmetnog događaja;
- Uticaj prekršaja na treća lica (npr. šteta povezana sa nečijom dobrobiti ili finansijskom situacijom);
- Kvalitet dokaza koji je potreban za izricanje kazne (standard dokazivanja)⁸;
- Spoljašnji i unutrašnji pritisak da dođe do izricanja kazne:
  - Pritisak javnosti / medija / sponzora / učesnika u smislu sprovođenja istrage i kažnjavanja;
  - Pritisak unutar sporta ili u okviru te države;
- Političke odluke koje govore da kazne moraju da imaju učinak odvraćanja;
- Regulatorno okruženje u vezi klađenja;
- Olakšavajuće i otežavajuće okolnosti.

Sudska tijela trebaju da budu svjesna različitih kulturoloških, strukturnih i upravnih činilaca koji mogu da utiču na određivanje kazne, ali ta tijela ne smiju da zaborave svoju ulogu prilikom izricanja proporcionalnih i dosljednih kazni. Nijesu svi sportovi u svoja pravila uključili odredbe Kodeksa OP, što znači da različiti sportovi imaju različita pravila koja se odnose na manipulisanje i klađenje. Pored toga, nadležnost neke sportske organizacije zavisi od pravila koja upravljaju odnosima između nacionalnih, regionalnih i međunarodnih sportskih upravnih tijela. Pored toga, događaji sa više sportova se mogu odvijati u različitim državama što znači da mogu postojati različita sportska pravila prije i nakon tog događaja. Složenost činilaca koji utiču na izricanje kazni pojačava potrebu za postojanjem globalnih smjernica.

Olakšavajuće okolnosti koje utiču na izricanje kazni

Prije utvrđivanja konačne kazne, neophodno je u obzir uzeti sve olakšavajuće okolnosti, koje mogu da podrazumijevaju sljedeće:

- minimalna ozbiljnost i broj odredbi koje je učesnik prekršio;
- prilikom kršenja su planiranje, namjera i trud bili ograničeni ili ih nije bilo;
- učešće na obukama ili u obrazovnim modulima;
- blagovremeno priznanje krivice od strane učesnika;
- ograničeni stepen krivice;
- učesnik je iskazao žaljenje;
- učesnik je pružio značajnu pomoć i sarađivao je tokom istrage i pokazao je želju da učestvuje u budućim obrazovnim programima;
- nema prethodnih prekršaja / nekoliko prethodnih prekršaja / disciplinskih kazni;

8 „Standard dokazivanja u vezi svih pitanja, u skladu sa ovim Kodeksom, je zasnovan na stepenu vjerovatnoće, odnosno na standardu koji podrazumijeva da je na osnovu izvedenih dokaza veća vjerovatnoća da je došlo do kršenja ovog Kodeksa nego da do istog nije došlo“ (član 3.3 Kodeksa OP). Od odobravanja ovog Kodeksa u decembru 2015. godine od strane MOK-ovog Izvršnog odbora, [sudska praksa Suda za sportsku arbitražu je ustanovila da standard dokazivanja u ovakvim slučajevima treba da bude „ugodan stepen vjerovatnoće“](#). Ovaj Kodeks će biti izmijenjen i dopunjen prilikom narednog razmatranja.

- kontekst i motivacija, uključujući tu i lične odnose, finansijsko stanje, zdravstveno stanje i druge konkretne lične okolnosti koje mogu negativno da utiču na učesnika;
- kršenje nije uticalo, niti je moglo da utiče na tok ili rezultat takmičenja i opšti integritet tog takmičenja;
- učesnik je bio prinuđen, ucijenjen ili na neki drugi način prisiljen;
- nije postojalo ili je postojalo ograničenje u vezi broja i veličine (tj. vrijednosti) opklada;
- mladost ili neiskustvo učesnika, npr. ukoliko je učesnik mlad, on/a možda nije bio/la svjestan/na pravila;
- vrsta i količina informacija koje su prijavljene.

Otežavajuće okolnosti koje utiču na izricanje kazni

Prije utvrđivanja konačne kazne, neophodno je u obzir uzeti sve otežavajuće okolnosti, koje mogu da podrazumijevaju sljedeće:

- ozbiljnost i broj odredbi koje je učesnik prekršio;
- planiranje, namjera i obim napora koje je počinitelj uložio prilikom kršenja;
- odbijanje / neučešće na obukama ili u obrazovnim modulima;
- nepriznavanje krivice od strane učesnika;
- visok stepen krivice;
- učesnik nije iskazao žaljenje;
- učesnik nije uopšte pružio ili nije pružio značajnu pomoć i nije saradivao tokom istrage i nije uopšte pokazao / pokazao je ograničenu želju da učestvuje u budućim obrazovnim programima;
- mnogobrojni prethodni prekršaji / disciplinske kazne;
- kontekst i motivacija, uključujući tu i lične odnose, finansijsko stanje, zdravstveno stanje i druge konkretne lične okolnosti;
- kršenje koje je uticalo ili je moglo da utiče na tok ili rezultat takmičenja i opšti integritet tog takmičenja;
- da li je učesnik bio prinuđen, ucijenjen ili na neki drugi način prisiljen;
- broj i veličine (tj. vrijednosti) opklada;
- da li se učesnik namjerno kladio kod ilegalnog kladioničara kako bi izbjegao korišćenje usluga kladioničara koji ima regulatornu obavezu da prijavi učesnikovo klađenje relevantnim sportskim organizacijama;
- mladost ili neiskustvo učesnika, npr. ukoliko je učesnik stariji i takmičio se duže vremena na vrhunskom sportskom nivou, može se pretpostaviti da bi trebao/la da bude upoznat sa pravilima;
- vrsta i količina informacija koje su trebale da budu saopštene ili su namjerno sakrivene ili uništene tokom istrage.

Kažnjavanje prekršaja koji se nalaze u Kodeksu Olimpijskog pokreta o sprečavanju manipulisanja na sportskim takmičenjima

---

Kazne koje izreknu sportske organizacije u vezi manipulisanja na sportskim takmičenjima su uglavnom zabrane, npr. zabrana učešća na takmičenju za zvaničnike ili zabrana takmičenja za sportiste, novčane kazne i povraćaj nagrade, poništavanje sportskih postignuća i diskvalifikacija rezultata. Pored toga, prekršiocima se često naređuje da pohađaju obrazovni program koji se odnosi na integritet. U skladu sa članom 4 Kodeksa OP, moguće je izreći privremene mjere, uključujući tu i privremenu suspenziju.

Slučajevi kršenja često podrazumijevaju ne jedno, već više kršenja pravila. Ove smjernice prepoznaju ravnotežu koju svaka sportska organizacija mora da održava kroz usvajanje pisanih pravila (građansko pravo) ili presedana (običajno pravo), kako bi se osiguralo postojanje odgovarajućih kazni u svim slučajevima. Na svakoj organizaciji je da odluči da li kršenja i kazne za ta kršenja predstavljaju odvojene slučajeve i da li se takve kazne mogu akumulirati ili se izriče jedinstvena kazna. Pored toga, neophodno je shvatiti da se posljedice i uticaj kazne razlikuju od učesnika do učesnika. Npr.

- kazna može da završi karijeru starijih učesnika, koji su do sada imali „pune karijere“ ili sportskih sudija koji obično imaju duže karijere od sportista, ali ta ista kazna može da dovede do toga da mlađi učesnik izgubi svoje „najbolje godine“;
- kratka kazna izrečena van takmičarske sezone ne mora da spriječi učesnika da se takmiči;
- doživotna kazna, zajedno sa novčanom kaznom, može da dovede to toga da učesnik ne plati svoju novčanu kaznu, jer više nije pod nadležnošću te sportske organizacije.

1. Klađenje

Član 2.1 Kodeksa OP propisuje da se klađenje smatra prekršajem u sljedećim situacijama:

- klađenje na takmičenje u kojem učesnik neposredno učestvuje; ili*
- klađenje na učesnikov sport; ili*
- klađenje na bilo koji događaj na sportskom takmičenju sa više sportskih nadmetanja u kojem on/a učestvuje.*

Član 1.4 Kodeksa OP definiše „učesnika“ kao fizičko ili pravno lice koje potpada pod neku od sljedećih kategorija:

- „sportista“ označava bilo koje lice ili grupu lica koja učestvuju na sportskim takmičenjima;*

- b. „tim za podršku sportisti“ predstavlja bilo kog trenera, rukovodioca, zastupnika, člana tima, zvaničnika tima, medicinsko ili paramedicinsko osoblje koje liječi sportistu ili radi sa njim dok učestvuje na takmičenjima ili se priprema za ista, kao i drugo osoblje koje radi sa sportistima;
- c. „zvaničnik“ je bilo koja osoba koja je vlasnik ili posjeduje udio, u izvršnoj je vlasti ili je član osoblja subjekata koja organizuju i promovišu sportska takmičenja. U ovu grupu potpadaju i sudije, članovi žirija i druga akreditovana lica. Ovaj pojam takođe obuhvata rukovodioce i osoblje sportske organizacije, gdje je prikladno, druge nadležne sportske organizacije ili klubove koji priznaju predmetno takmičenje.

1.1. Konkretno olakšavajuće i otežavajuće okolnosti koje se obično uzimaju u obzir prilikom utvrđivanja odgovarajuće kazne

Da li se učesnik kladi na takmičenje na kojem se on/a takmiči i/ili na takmičenje sa više sportova na kojem on/a učestvuje

Učesnici imaju pristup informacijama koje se odnose na njihovo takmičenje, a koje se mogu iskoristiti za klađenje. Obično, činjenica da se učesnici klade protiv sebe ili protiv aktivnosti na terenu u kojima učesnik neposredno učestvuje se smatra otežavajućom okolnošću, jer postoji bliska veza između opklada i aktivnosti na terenu i ovo može drastično da utiče na integritet takmičenja. Učesnik može da neposredno utiče i na taj način manipuliše ishodom ili tokom takmičenja, jer zna da postoji opklada na neku aktivnost na terenu. U ovakvim situacijama, neophodno je pažljivo istražiti i procijeniti da li prekršaj obuhvata samo klađenje ili i manipulisanje na sportskom takmičenju i korišćenje insajderskih informacija. Međutim, klađenje i manipulisanje na sportskim takmičenjima trebaju da se smatraju odvojenim prekršajima i disciplinska komisija treba da uvijek jasno navede za koji prekršaj izriče koju kaznu.

Radnje koje dovode do manipulisanja zavise od uloge učesnika, npr. za sportistu, ta radnja podrazumijeva takmičenje, dok za tim za podršku sportisti, npr. za zastupnika, radnja podrazumijeva prisustvovanje takmičenju ili učešće njegovog/njenog klijenta (ovo zavisi od definicije „učesnika“ u propozicijama takmičenja). Posebnu pažnju treba posvetiti učesnicima u timskim sportovima u kojima učesnici mogu da budu na takmičenju, ali ne moraju da izađu na teren.

Broj i veličina opklade

Ovaj činilac često odražava motivaciju učesnika da se kladi, bilo da se klađenje smatra izvorom prihoda, zavisnošću ili rasonodom. U načelu, možemo da smatramo da što je veća suma na koju se neko kladi, to prekršilac svjesnije i namjernije krši pravila i možda koristi insajderske informacije kako bi stekao nedozvoljenu korist.

Zavisnost od klađenja ili druge konkretne lične okolnosti

Zavisnost od klađenja predstavlja prepoznat zdravstveni problem koji može da bude ozbiljan lični problem. Ovo treba procijeniti tokom postupka određivanja visine kazne, jer u nekim situacijama to može da utiče na racionalno donošenje odluka. Drugim riječima, učesnik koji je zavisnik od klađenja može iskreno da bude u takvoj situaciji da ne može da prestane sa klađenjem.

1.2. Prosječna kazna za prekršaj koji se odnosi na klađenje

Prosječne kazne, koje se izriču ukoliko se učesnik kladi na svoj sport bez namjere da manipulira na sportskom takmičenju i uz potpunu saradnju tokom istrage, su:

- zabrana učestvovanja od 6 mjeseci do 2 godine;
- novčana kazna do 10.000 €.

1.3. Preporučena kazna za prekršaj koji se odnosi na klađenje

KLADENJE Član 2.1 Kodeksa OP	Klađenje na dešavanja i/ili ishode na takmičenjima u kojima učesnik neposredno učestvuje (bez manipulisanja) Član 2.1a Kodeksa OP	Klađenje na učesnikov sport ili takmičenje (turnir, ligu, događaj na kome se održava više sportskih takmičenja) (bez manipulisanja) Član 2.1.b. i c. Kodeksa OP
Kazne	Zabrana učestvovanja od 0 do 3 godine i novčana kazna	Zabrana učestvovanja od 0 do 2 godine i novčana kazna
Konkretne otežavajuće / olakšavajuće okolnosti	<ul style="list-style-type: none"> – Da li se učesnik kladi na takmičenje u kojem učestvuje; – Broj i veličina opklade; – Zavisnost od klađenja ili druge konkretne lične okolnosti. 	

2. Manipulisanje na sportskim takmičenjima i koruptivno ponašanje

Član 2.2 Kodeksa OP propisuje da se manipulisanje smatra prekršajem u sljedećim situacijama: *namjerni dogovor, činjenje ili nečinjenje u cilju nezakonite izmjene rezultata ili toka sportskog takmičenja radi djelimičnog ili potpunog uklanjanja nepredvidljive prirode sportskog takmičenja u cilju pribavljanja nezakonite koristi za sebe ili za druge.*

Član 2.3 Kodeksa OP propisuje da se koruptivno ponašanje smatra prekršajem i da obuhvata: *Pružanje, zahtijevanje, primanje, traženje ili prihvatanje neke koristi koja se odnosi na manipulisanje na sportskim takmičenjima ili na bilo koji drugi oblik korupcije.*

Manipulisanje na sportskim takmičenjima može da bude čisto sportsko ili povezano sa klađenjem. Manipulisanje povezano sa sportom podrazumijeva manipulisanje radi sticanja takmičarske prednosti, npr. postizanjem slabijih rezultata u ranim fazama turnira, učesnik ili tim mogu da pokušaju da dobiju lakšeg protivnika u kasnijim fazama turnira. Disciplinski organ treba da bude uvijek jasan povodom toga šta predstavlja manipulisanje i šta je to što je razlikuje od sportske strategije i taktike.

Manipulisanje povezano sa klađenja podrazumijeva da je cilj manipulisanja dobijanje opklade. Manipulisanje povezano sa konačnim ishodom takmičenja se često naziva „namještanje utakmica“, dok se manipulisanje koje se odnosi na konkretne aspekte igre, bez obzira na konačni rezultat, npr. koji će

igrač prvi da postigne pogodak, naziva „djelimično namještanje“. Oba oblika manipulisanja koji su povezani sa klađenjem štete integritetu sporta i podjednako su kažnjivi.

2.1. Konkretno olakšavajuće i otežavajuće okolnosti koje se obično uzimaju u obzir prilikom utvrđivanja odgovarajuće kazne

Planiranje i namjera

U svakom slučaju, kod svakog manipulisanja neophodno istražiti da li je učesnik pokušao da manipuliše samo jednom ili u više navrata u produženom trajanju. Planiranje manipulisanja, bilo da je učesnik samostalno planira ili aktivno uključuje i druge, će biti olakšavajuća ili otežavajuća okolnosti prilikom dokazivanja „namjere“ učesnika.

Broj i veličina opklade

Broj i veličina opklade koju učesnik uloži može da govori o namjeri izvršenja manipulisanja koja se odnosi na klađenje. Međutim, učesnik može da bude podmićen od treće strane i da ne zna broj i veličinu opklada koju ta treća strana ulaže.

Koristi ⁹

Vrsta i iznos koristi može da predstavlja relevantnu činjenicu u smislu pribavljanja nedozvoljene koristi kroz koruptivno ponašanje.

Ubjeđivanje i prinuda

Kao i u slučaju klađenja, lične i druge okolnosti utiču na određivanje konačne kazne, uključujući i to da li su drugi učesnici ili treće strane (uključujući tu i kriminalna udruženja) ubjeđivali ili prinudili učesnika ili da li je postojalo ubjeđivanje ili prinuda od strane drugih učesnika da se počinji prekršaj.

Posljedice po opšti integritet takmičenja

Neka faza trke, turnira, lige ili drugog takmičenja utiče na opšti integritet takmičenja tj. događaji koji određuju kvalifikaciju, napredovanje ili ispadanje iz lige su mnogo značajniji od utakmica „bez takmičarskog značaja“ (one koje imaju ograničene sportske posljedice). Ipak, rizik od manipulisanja je često veći kod utakmica „bez takmičarskog značaja“ i to treba uzeti u obzir prilikom određivanja konačne kazne. Posljedice je neophodno procijeniti u njihovoj cijelosti i uvijek razmotriti od slučaja do slučaja.

2.2. Prosječna kazna za manipulisanje na sportskim takmičenjima i koruptivno ponašanje

U slučajevima kada postoji malo olakšavajućih okolnosti kazne obično uključuju duže periode zabrane učestvovanja. Prosječna kazna je:

- zabrana učestvovanja duža od 5 godina;
- novčana kazna do 40.000€.

⁹ „Korist“ označava neposredan ili posredan prijem ili davanje novca ili nekog ekvivalenta novca kao što su, između ostalog: mito, zarada, poklon ili neka druga korist koja može da obuhvata, između ostalog, nagradu osvojenu na ime pobjede i/ili mogućnost osvajanja nagrade kao rezultat klađenja. Prethodno navedeno ne obuhvata zvanične nagradne fondove, honorare date radi pojavljivanja na nekom događaju ili plaćanja u okviru sponzorstava ili drugih ugovora (Član 1.1 Kodeksa OP).

2.3. Preporučena kazna za manipulisanje na sportskim takmičenjima i za koruptivno ponašanje

MANIPULISANJE NA SPORTSKIM TAKMIČENJIMA I KORUPTIVNO PONAŠANJE Članovi 2.2 i 2.3 Kodeksa OP	Kazne povezane sa klađenjem	Kazne povezane sa sportom
Kazne	Zabrana učestvovanja od oko 4 godine i novčana kazna	Zabrana učestvovanja od oko 2 godine i novčana kazna
Konkretne otežavajuće / olakšavajuće okolnosti	<ul style="list-style-type: none"> – Da li se učesnik kladi na takmičenje u kojem učestvuje; – Broj i veličina opklade; – Zavisnost od klađenja ili druge konkretne lične okolnosti. 	

3. Insajderske informacije

Član 2.4 Kodeksa OP propisuje da se korišćenje insajderskih informacija smatra prekršajem u sljedećim situacijama:

1. *Korišćenje insajderskih informacija radi klađenja, bilo kog oblika manipulisanja na sportskim takmičenjima ili radi bilo koje druge koruptivne svrhe bilo od strane učesnika ili preko drugog lica i/ili subjekta.*
2. *Saopštavanje insajderskih informacija bilo kom licu i/ili subjektu, sa ili bez neke koristi, ukoliko učesnik zna ili je trebao da zna da ovakvo saopštavanje može da dovede do toga da se ovakve informacije koriste za klađenje, za bilo koji oblik manipulisanja na sportskim takmičenjima ili u bilo koje druge koruptivne svrhe.*
3. *Davanje i/ili primanje koristi zbog pribavljanja insajderskih informacija, bez obzira na to da li su insajderske informacije zaista pribavljene ili ne.*

Član 1.3 – kazne Kodeksa OP definiše insajderske informacije:

one označavaju informacije koje se odnose na bilo koje takmičenje, a koje neka osoba posjeduje zahvaljujući svom položaju u odnosu na predmetni sport ili takmičenje. U ovakve informacije ne spadaju informacije koje su već objavljene ili koje su opšte poznate, do kojih zainteresovana javnost može jednostavno doći ili koje su objavljene u skladu sa pravilima i propisima odgovarajućeg takmičenja.

Manipulisanje na takmičenjima je mnogo teže za dokazati nego dijeljenje insajderskih informacija. Neophodno je obratiti pažnju da su pravila vezana za dijeljenje insajderskih informacija korišćena za kažnjavanje pojedinaca za koje se vjeruje da su bili uključeni u manipulisanje na sportskim takmičenjima.

3.1. Konkretno olakšavajuće i otežavajuće okolnosti koje se obično uzimaju u obzir prilikom utvrđivanja odgovarajuće kazne

Namjera

Učesnik može da saopšti insajderske informacije zbog neznanja i to se može desiti na naizgled bezazlen način, npr. preko zatvorenih ili privatnih grupa na društvenim mrežama koje učesnik ne smatra problematičnim. Sa druge strane, može da dođe do namjernog širenja ili prodaje insajderskih informacija, npr. kada učesnik daje ili prodaje informacije o taktici ili povredama trećim stranama koje žele da se klade na taj događaj ili sport. Korišćenje insajderskih informacija na takav način ozbiljno podriva integritet takmičenja i to je bitan činilac koji treba uzeti u obzir čak i kada nije došlo do manipulisanja.

Ubjeđivanje i prinuda

Pogledajte tekst pod tačkom 2.1.

Priroda i količina saopštenih informacija

Neke vrste insajderskih informacija su bitnije za opšti integritet sporta / takmičenja od drugih. Takođe, vremenski okvir i sama količina informacija se razlikuju od slučaja do slučaja.

Koristi

Bitne su i moguće koristi koje su date ili primljene u cilju otkrivanja insajderskih informacija.

3.2. Prosječna kazna za otkrivanje insajderskih informacija

U većini situacija, prekršaj koji podrazumijeva otkrivanje insajderskih informacija se dešava zajedno sa drugim prekršajima vezanim za klađenje ili manipulisanje. Prosječna kazna za otkrivanje insajderskih informacija je:

- zabrana učestvovanja od 6 mjeseci do 2 godine;
- novčana kazna do 10.000 €.

3.3. Preporučena kazna za otkrivanje insajderskih informacija

INSAJDERSKE INFORMACIJE Član 2.4 Kodeksa OP	Korišćenje insajderskih informacija radi klađenja, manipulisanja ili drugih koruptivnih namjera. Član 2.4.1 Kodeksa OP	Otkrivanje insajderskih informacija u situaciji kada je učesnik znao ili trebao da zna da takvo otkrivanje može da dovede do korišćenja insajderskih informacija radi klađenja, manipulisanja ili drugih koruptivnih namjera Član 2.4.2 Kodeksa OP
Kazne	Zabrana učestvovanja od 0 do 3 godine i novčana kazna	Zabrana učestvovanja od 0 do 3 godine i novčana kazna
Konkretno otežavajuće / olakšavajuće okolnosti	<ul style="list-style-type: none"> – Namjera; – Ubjeđivanje i prinuda; – Priroda i količina saopštenih informacija; – Priroda i obim koristi. 	

4. Neprijavljivanje i nesaradnja

Članovi 2.5 i 2.6 Kodeksa OP navode da ne prijavljivanje i nesaradnja predstavljaju prekršaje u skladu sa predmetnim Kodeksom.

Član 2.5:

- 1. Neprijavljivanje predmetnoj sportskoj organizaciji ili putem odgovarajućeg mehanizma za prijavljivanje ili organa, odmah kada je to moguće, svih informacija o bilo kakvim incidentima ili prijedlozima i pozivima upućenim od strane učesnika na sprovođenje aktivnosti koje bi predstavljale kršenje ovog Kodeksa.*
- 2. Neprijavljivanje predmetnoj sportskoj organizaciji ili putem odgovarajućeg mehanizma za prijavljivanje ili organa, odmah kada je to moguće, svih informacija o bilo kakvim incidentima, činjenicama ili stvarima koje primijeti učesnik (ili u vezi kojih je trebao da bude razumno svjestan), uključujući tu i prijedloge i pozive primljene od strane drugih učesnika da se uključi u ponašanje koje bi predstavljalo kršenje ovog Kodeksa.*

Član 2.6:

- 1. Nesaradnja sa bilo kojom istragom, koju sprovodi sportska organizacija, u vezi mogućeg kršenja ovog Kodeksa, uključujući, između ostalog i nedostavljanje preciznih, potpunih i blagovremenih informacija i/ili dokumenata i/ili nepružanje pristupa ili pomoći koju predmetna sportska organizacija zatraži u okviru predmetne istrage.*
- 2. Ometanje ili usporavanje bilo koje istrage koju može da sprovede sportska organizacija u vezi mogućeg kršenja ovog Kodeksa, uključujući, između ostalog i sakrivanje, nedozvoljeno mijenjanje ili uništavanje bilo koje dokumentacije ili drugih informacija koje mogu biti relevantne za predmetnu istragu.*

4.1. Konkretno olakšavajuće i otežavajuće okolnosti koje se obično uzimaju u obzir prilikom utvrđivanja odgovarajuće kazne

- Dostupnost mehanizma za prijavljivanje / uzbuđivanje javnosti i promocija i svijest o tim mehanizmima osigurava odgovarajući nivo povjerljivosti i anonimnosti;
- Kultura prijavljivanja i dostupnost zaštite;
- Značaj, vrsta i količina informacija koje su trebale da budu saopštene ili su namjerno sakrivene ili uništene tokom istrage;
- Učesnik je tokom istrage pružio značajnu pomoć;
- Namjerno uništavanje dokaza je uvijek otežavajuća okolnost.

4.2. Prosječna kazna za neprijavljivanje i nesaradnju

Neprijavljivanje i nesaradnja su prekršaji koji se često dešavaju zajedno sa drugim prekršajima, iako su već sami po sebi kažnjivi. Prosječna kazna za neprijavljivanje je:

- zabrana učestvovanja od 1 mjeseca do 2 godine;
- novčana kazna do 5.000 €.

4.3. Preporučena kazna za neprijavlivanje i nesaradnju

NEPRIJAVLJIVA NJE I NESARADNJA	Neprijavlivanje Član 2.5 Kodeksa OP	Nesaradnja Član 2.6 Kodeksa OP	
		Nepružanje zahtijevane pomoći	Ometanje ili otežavanje istrage
Kazne	zabrana učestvovanja od 0 do 2 godine i novčana kazna	zabrana učestvovanja od 0 do 2 godine i novčana kazna	zabrana učestvovanja od 1 do 2 godine i novčana kazna
Konkretno otežavajuće / olakšavajuće okolnosti	<ul style="list-style-type: none"> – Dostupnost mehanizma za prijavljivanje / uzbunjivanje javnosti i promocija i svijest o tim mehanizmima osigurava odgovarajući nivo povjerljivosti i anonimnosti; – Kultura prijavljivanja i dostupnost zaštite; – Značaj, vrsta i količina informacija koje su trebale da budu saopštene ili su namjerno sakrivene ili uništene tokom istrage; – Učesnik je tokom istrage pružio značajnu pomoć. 		

Zaključak

Uspostavljanje snažnog regulatornog okvira uz poznavanje pravila i posljedica zbog kršenja tih pravila od strane učesnika su ključni u borbi protiv manipulisanja na sportskim takmičenjima. Ukoliko dođe do kršenja nekog pravila, sportske organizacije su dužne da sprovedu stručnu, učinkovitu i detaljnu istragu kojom se pronalaze činjenice, uz kasnije predavanje cjelokupne dokumentacije organu za gonjenje ili disciplinskoj komisiji, što omogućava da je izrečena kazna zasnovana na minimum proceduralnih standarda (pogledajte član 3 Kodeksa OP u vezi minimuma standarda u okviru disciplinskih postupaka).

Kako se sve više prekršaja u vezi manipulisanja i klađenja dešava, sve je veći pritisak na sportske organizacije da izriču strožije kazne. Razvoj sveobuhvatnijih obrazovnih programa i programa za podizanje svijesti znači da će učesnici biti sve odgovorniji za svoje radnje. U sportovima gdje postoji sveobuhvatno i redovno obavezno obrazovanje, prekršilac ne može sa puno kredibiliteta da tvrdi da nije znao da čini prekršaj.

Iako ove smjernice uopšteno navode moguće kazne, sljedeće kazne se mogu uzeti u obzir, bilo kao alternativa ili kao dopunske kazne:

- privremena suspenzija, oduzimanje akreditacije, gubitak finansiranja, licence ili mogućnosti da neko nastavi da se bavi sportom ili da učestvuje na nekom događaju;
- zabrana učešća;
- novčane kazne zasnovane na odluci disciplinskog tijela;
- novčane kazne zasnovane na iznosu opklade, osvojenom iznosu ili mogućem osvojenom iznosu od klađenja, itd. Sav novac uplaćen po osnovu izrečenih novčanih kazni treba da bude iskorišćen za predmetni sport, u cilju razvoja programa očuvanja integriteta ili za nešto drugo što se smatra odgovarajućim;
- povraćaj novčane nagrade;
- ukor / upozorenje zbog učestvovanja u zabranjenom ponašanju;
- oduzimanje osvojenih sportskih postignuća (uključujući tu i medalje) i diskvalifikacije rezultata;
- savjetovanje i/ili naredba za pohađanje kursa koji se odnosi na učenje o odgovornom klađenju;
- podrška, kroz aktivno učešće u obrazovnim programima, sprečavanju, obukama i programima izgradnje kapaciteta koje organizuje odgovarajući nacionalni savez, međunarodni savez, NOK, MOK ili neka druga organizacija;
- raskid ugovora sa učesnikom (ovo podliježe uslovima iz ugovora);
- bilo koja druga kazna koju disciplinska komisija, po svom nahođenju, smatra odgovarajućom uzimajući u obzir ozbiljnost zabranjenog ponašanja.

Jedinica Olimpijskog pokreta zadužena za sprečavanje manipulisanja na sportskim takmičenjima stoji na raspolaganju svim sportskim organizacijama u vezi sprovođenja Kodeksa OP, kao i u vezi korišćenja ovih smjernica.

E-pošta: OMUnitPMC@olympic.org.

MEĐUNARODNI OLIMPIJSKI KOMITET
CHÂTEAU DE VIDY, 1007 LOZANA, ŠVAJCARSKA

www.olympic.org